

DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ NEPŘÁTELÉ

Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského uvedly při příležitosti 80. výročí ukončení 2. světové války a zároveň 130. výročí narození křesťanského humanisty evropského významu Přemysla Pittra inscenaci divadelní hry Františka Tichého *Nepřátelé*. Hra je inspirována skutečnými událostmi z let 1945 – 1947, kdy Přemysl Pitter a Olga Fierzová zahájili s dalšími spolupracovníky naprosto ojedinělou humanitární akci určenou zpočátku primárně židovským dětem z nacistických táborů. Tzv. „akce zámky“ představuje unikátní akt tolerance a humanismu, neboť se záchranné akce zúčastnily nejen židovské děti, ale také děti německé, tedy děti nepřátel.

Přemysl Pitter spolu se svými spolupracovníky dokázal přeměnit v květnu 1945, pár dní po skončení bojů, několik zámků v okolí Prahy na dětské ozdravovny, kde našly dočasný domov židovské děti, které měly to štěstí a přežily nacistické hrůzy holocaustu – často však jako jediné z celých rozvětvených rodin. P. Pitter se řídil myšlenkou, že „děti nemohou za činy svých rodičů“ a po zjištění, v jak katastrofických podmínkách žijí německé děti v internačních táborech, se rozhodl do zámeckých ozdravoven přivážet i děti německé, tedy děti nepřátel. Nelehké soužití v poválečné době židovských a německých dětí zachytila jedna z hlavních iniciátorek akce Olga Fierzová, ve své knize *Dětské osudy*, v níž jsou zachyceny reálné situace a skutečné postavy dětí. Právě tato publikace se stala inspirací Františku Tichému k sepsání divadelní hry, v níž by vylíčil problematičnost soužití skupin dětí vychovaných vlivem válečných událostí ke vzájemné nenávisti. Františku Tichému se podařilo do hry přenést hloubku prožívaných emocí, ale i poselství o důležitosti odpuštění a lidského pohledu na jednotlivce – bez ohledu na jeho národní či náboženskou příslušnost. Hru mistrně nastudovali, pod vedením svých vyučujících, studenti Gymnázia Přírodní škola, kteří dokázali diváky svým výkonem přenést do roku 1945. Divadelní představení provázela vynikající pěvecká vystoupení, jejichž texty přinášely hluboké a univerzálně platné myšlenky.

V úterý 29. 4. 2025 byla inscenace *Nepřátelé* dvakrát odehrána v barokním refektáři dominikánského kláštera v Praze. V dopoledních hodinách zhlédli představení žáci a studenti pěti základních a středních škol jako součást šířeji koncipovaného vzdělávacího programu připraveného historiky Národního pedagogického muzea z oddělení Archivu Přemysla Pittra. Po představení následovala podnětná diskuze herců, diváků a historiků z muzea.

Slavnostního večera, jehož vyvrcholením byla derniéra divadelní hry *Nepřátelé* v podání hereckého souboru Gymnázia Přírodní škola, se zúčastnila řada čestných hostů. Ředitelka NPMK Klára Ehrlich přivítala přítomné krátkým souhrnem činnosti Přemysla Pittra a jeho spolupracovníků a připomněla význam hodnot, za něž je potřeba bojovat, náměstek ministra školství, historik a pedagog profesor Jaroslav Miller v krátkém proslovu na dějinných příkladech dobrých i špatných a zejména na životním příběhu Přemysla Pittra ukázal, jak mohou jednotlivé osobnosti přímo ovlivňovat historický vývoj. Vyzdvihl hodnoty zastávané P. Pittrem, jeho hluboký pacifismus, obětavou práci s dětmi v Milíčově domě během meziválečných let i klíčovou roli v rámci „akce zámky“, kdy poskytoval péči židovským a německým dětem bez rozdílu. Zdůraznil jeho neochotu černobílého vnímání světa a odmítání kolektivní viny, čímž zásadně vystupoval proti tehdejšímu postoji majoritní společnosti. František Tichý, zakladatel Přírodní školy a spisovatel, popsal důvody a atmosféru vzniku hry *Nepřátelé*. Podtrhl význam osobností, které jsou silou svého ducha schopny „otočit běh dějin“. Přiblížil svůj vztah k tomuto významnému pedagogu a duchovnímu a inspiraci plynoucí z jeho díla.

Pozvání přijala i přímá účastnice „akce zámky“ paní Blanka Sedláčková, která tehdy působila jako zdravotnice v zámeckých ozdravovnách, kde pomáhala hlavnímu lékaři Emilu Voglovi pečovat o nemocné děti. Setkání s přímou aktérkou unikátní humanitární akce bylo pro všechny zúčastněné, především pro herce z Gymnázia Přírodní škola velmi silným emotivním zážitkem.

Akce se konala pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.